

Otázka: Religionistika

Předmět: Společenské vědy

Přidal(a): malá

Základní informace

- z latinského **religio** = uctívání vztahu s Bohem
- = věda zkoumající náplň náboženství- obecně, nezávisle- popis z vnějšku + komparativní/srovnávací postup
- založena kolem roku 1900- **Fridrich Max Müller**
- popisuje, srovnává, klasifikuje formy náboženství
- disciplíny: historie náboženství, sociologie náboženství
- X **teologie**- zabývá se náboženstvím konkrétním (píše z úhlu pohledu daného nábož.)- popis zevnitř, více zaujatá

Náboženství

- víra v transcenci (přesah jednotlivce)
- nezkoumá objekty jako věda
- individualismus (subjekce)
- využití v ideologii

Náboženství X ideologie

- náboženství není ideologií, ale může být jako ideologie (politicky) zneužito

Náboženství X filosofie

- N- iracionální, část pravdy je zjevená a nepochybuje se o ní
- F- rozumová věda, nemá kultury a společenství, zpochybňuje

Víra X náboženství

- víra = přesvědčení, že je něco pravdivé
- náboženství = víra v existenci boha/ bohů (= něčeho, co přesahuje existenci člověka)

Teorie vývoje náboženství

- **1) Evoluční teorie**
 - vývoj od nejjednodušších po složitější
 - **a) primitivní náboženství** = přírodní
 - manismus- uctívání mrtvých předků
 - animismus- víra v nesmrtelné duše a duchovní bytosti
 - animatismus- víra v oduševňující moc přírody
 - fetišismus- uctívání hmotných předmětů
 - totemismus- víra ve společného prapředka (vlastnosti zvířat)
 - **b) archaická náboženství**
 - polyteismus- mnohobožství
 - antropomorfní- božstva s lidskou podobou a vlastnostmi
 - **c) historická náboženství**
 - = zjevná- bůh zjevil pravdy vybranému člověku (judaismus, křesťanství, islám)
 - monoteismus- jeden bůh -> znaky již dříve- 1 z bohů v čele
 - pozůstatky polyteismu v křesťanství- přítomnost svatých, bůh je trojjediný (otec + syn + duch svatý)
 - **d) pre-moderní**
 - reformace- omezuje se význam zprostředkovatelů
 - překlady knih- různé výklady
 - J. Hus, M. Luther

- **e) moderní**
 - decentralizace - sekty, náboženské skupiny
 - každý může mít přístup k bohu individuálně
- **2) Deprivační teorie**
 - = náboženství je prostředek, pomocí kterého si utlačené skupiny kompenzují bezmoc v sociální, politické a ekonomické oblasti (K. Marx)
- **3) Responzivní teorie**
 - náboženství = lidský produkt
 - důsledek tázání se na příčiny (strach, úzkost, bolest, beznaděj, utrpení) + hledání smyslu světa
- **4) Ateisté a materialisté**
 - L. Feuerbach + K. Marx- „Náboženství je opium lidstva“
 - náboženství slouží, aby se utlačovaným lidem ukázalo, že to tak má být/ bůh to tak chtěl
 - náboženství je výraz bídy
 - termíny - nesmrtelná duše, bůh lásky, milosrdenství, spravedlnost, nebeské království plné blaženosti -> to vše jsou pouze negace ideálního světa

Klasifikace náboženství

- **Dle rozšíření:**
 - světová
 - lokální
 - národní
- **Dle názoru co/ kdo je bůh:**
 - teistická- bůh je osoba
 - neteistická- neosobní forma
- **Dle počtu bohů:**
 - monoteismus
 - polyteismus
 - henoteismus = úcta k jednomu hl. bohu mezi více

Pojmy

- **panteismus** = všebožství- bůh je obsažen ve všem (vše, co bylo stvořeno „obsahuje

část boha“)

- **deismus**- bůh existuje, svět stvořil, ale už se o něj nestará
- **ateismus**- bůh/bohové neexistují
- **agnocentrismus**- určitá skepse- je málo důkazů k určení existence boha

Víra X spiritualita

- **spiritualita** = duchovnost
 - není spjata s náboženstvím (člověk může být spirituální, aniž by „patřil“ k nějaké víře)
 - opak spirituality = **náboženská závislost**

Náboženství X církev

- náboženství = druh víry
- církev- ve smyslu instituce
- církev může zneužívat náboženství, manipulovat s jeho pomocí

Kult

- = způsob uctívání
- **obřady**
 - spjatý s lidským životem
 - významné události (svatba, pohřeb, křtiny), roční období (Vánoce, Velikonoce...)
- **modlitby**- pokusy o odpuštění, ochranu, poděkování...
- vše se řídí určitými **rituály** = předepsaný postup, jak něco vykonat
 - svaté přijímání, rituální oběti, svěcená voda v kostele

Funkce náboženství

- integrační- začlenění jedince do společnosti
- unifikační- sjednocení skupiny prostřednictvím víry
- regulační- reguluje naše chování (pravidla, normy, hodnoty)
- eternizační- dává nám smysl života (proč tu jsme, co bude po smrti...)